

JOCUL – VALENȚE CORECȚIONALE LA PREȘCOLARII CU DEFICIENȚE DE VEDERE

*Valeria CIUREA, psihopedagog, Instituția de educație timpurie nr. 135
pentru copii cu deficiențe de vedere mun. Chișinău, RM*

Summary. *The game conceived as learning and therapy is part of the new trend of evolution of teaching-learning methods, which aim to transform the role of the psychopedagogue and to give new possibilities to the visually impaired child. The didactic-correctional game occupies an increasingly defined place in the category of methods, techniques that develop the ability to observe, visual perception, spatial orientation, social orientation, in a word, which develops learning and development skills of the child with visual impairment but also improved visual acuity.*

Cuvinte-cheie: *joc didactic corecțional, deficiență de vedere, acuitate vizuală.*

Actualitatea temei. Jocul este o activitate specific umană, dominantă în copilărie, o activitate de tip fundamental cu rol hotărâtor în evoluția copilului, constând în reflectarea și reproducerea vieții reale într-o modalitate proprie copilului, ca rezultat al interacțiunii dintre factorii bio-psiho-sociali. Esența jocului constă în reflectarea și transformarea pe plan imaginar a realității înconjurătoare. Copilul reușește să imite, într-un mod specific, viața și activitatea adulților.

Dicționarul de psihologie explică jocul ca o formă de activitate specifică pentru copil, hotărâtoare pentru dezvoltarea lui.

D. B. Elkonin definește jocul ca fiind forma de activitate cea mai accesibilă copilului, iar ca structură corespunde în cea mai mare măsură posibilităților sale fizice și psihice.

„La copil, spunea *Edouard Claparede*, jocul este munca, este binele, este datoria, este idealul vieții. Jocul este singura atmosferă în care ființa sa psihologică poate să respire și, în consecință, poate să acționeze”. Claparede consideră jocul drept un exercițiu pregător pentru viața de adult „prima școală a vieții sociale ce pregătește viitorul, potolind nevoile prezentului”.

Atunci când jocul este utilizat în procesul de învățământ, el dobândește funcții psihopedagogice semnificative, asigurând participarea activă a copilului în activități, sporind interesul de cunoaștere față de conținut. Știm că jocul didactic reprezintă o metodă de învățământ în care predomină acțiunea didactică stimulată.

Pentru început, trebuie să semnalăm faptul că, la copiii cu deficiențe de vedere, jocul are o importantă funcție compensatorie. Zemțova M.I. definește compensarea ca pe un proces aparte de dezvoltare, în condițiile căruia se formează noi sisteme dinamice de legături condiționate; au loc diferite substituiri; se produc corectări și refaceri ale unor funcții distruse sau nedezvoltate; se formează modalități de acțiune și însușire a experienței sociale; se dezvoltă capacități fizice și mintale, dar și personalitatea copilului în ansamblul său. Ca legitate a procesului de dezvoltare, compensarea acționează în direcția reechilibrării acestui proces, ori de câte ori intervine un factor perturbator, de exemplu, o disfuncție, o deficiență, o incapacitate. Fenomenul dezvoltării

compensatorii este prezent la toate categoriile de copii cu deficiențe, la fiecare categorie având un anumit specific și anumite limite.

În psihopedagogia specială, teoria dezvoltării compensatorii ocupă un loc central. Activitatea de joc la copiii cu deficiențe de vedere trebuie să fie atent direcționată și îndrumată de către adult. Practic, fără intervenția atentă și afectuoasă a adultului, copilul nu va învăța să se joace și nu va reuși să se adapteze la mediul său, dacă admitem poziția exprimată de către marele psiholog J. Piaget cu privire la funcția esențială pe care o îndeplinește jocul, cea de asimilare și acomodare, într-un cuvânt, adaptare, cel puțin în primele stadii ale ontogenezei.

Pentru majoritatea copiilor slabvăzători prima experiență socială este instituția de învățământ. Conform opiniei lui Petrovski A.B., formarea personalității depinde de integrarea copilului slabvăzător în societate. Iată de ce deosebit de actuală este organizarea însoțirii psihologice a copiilor slabvăzători. În aceste direcții este orientat și lucrul psihopedagogului: diminuarea dificultăților la toate etapele de formare a personalității.

Obiectul cercetării: îl constituie procesul corecției văzului preșcolarilor de vârstă mare cu deficiențe de văz prin intermediul jocurilor didactice.

Subiectul cercetării: sunt copiii cu vedere slabă cu vârstă de 5-6 ani din Instituția de educație timpurie nr. 135 pentru copii cu deficiențe de vedere din mun. Chișinău.

Scopul cercetării: fundamentarea, elaborarea și aprobarea experimentală a unui program axat pe valorificarea jocului didactic în corecția văzului preșcolarilor de 5-6 ani cu deficiență de văz.

Ipoteza cercetării: corecția văzului copiilor de 5-6 ani cu deficiențe de văz va spori evident dacă:

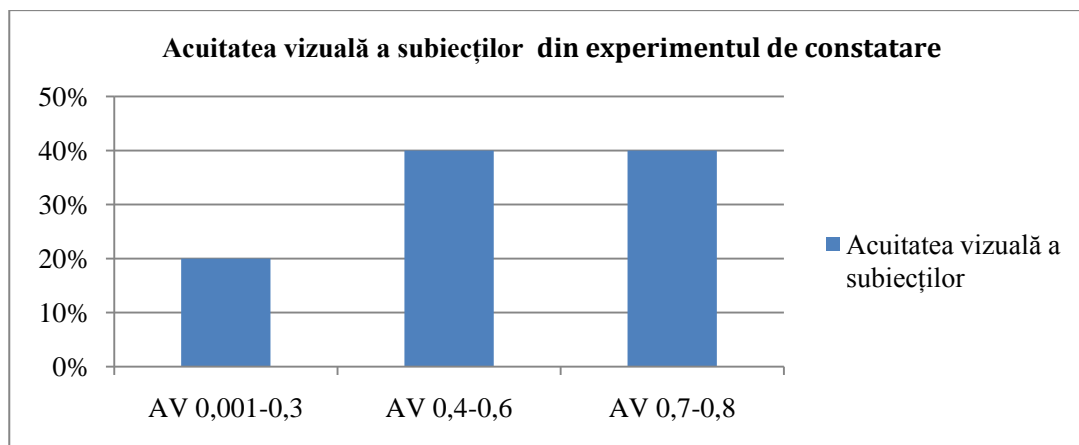
- Nucleul programului corecțional îl va constitui jocul didactic;
- Jocurile didactice vor fi organizate sistematic și vor fi variate;
- Monitorizarea și desfășurarea jocurilor didactice se va axa pe principii individualizate și diferențiate.

Activitatea de instruire și educație în grădinița pentru copii cu deficiențe de văz nr 135 din or. Chișinău este direcționată spre corecția timpurie a strabismului și ambliopiei și pregătirea copiilor pentru școală. Aplicarea Programului experimental axat pe valorificarea jocului didactic în corecția văzului a fost realizat în câteva etape. La prima etapă a experimentului, am urmărit să studiem documentația medicală, fișele medicale ale subiecților antrenați. În urma analizei fișelor am sintetizat informația (examinarea oftalmologică efectuată în 2018-2019, care o prezentăm în Tabelul 1.

Tabelul 1. Rezultatele examinării oftalmologice.

AV grade de profunzime	Acuitatea vizuală a subiecților
I. 4 copii AV 0,7-0,8	40%
II. 4 copii AV 0,4-0,6	40%
III. 2 copii AV 0,001-0,3	20%

Am urmărit să reprezentăm datele subiecților cercetați în format grafic (figura 1).

Figura 1. Acuitatea vizuală a subiecților cercetați în experimentul de constatare, %.

Am constatat că 40% din subiecții examinați au acuitate vizuală de grad lejer (I) (0,7-0,8), 40% de copii ambliopi - grad mediu (II) (0,4-0,6) și 20% copii - grad profund (III) (0,001-0,3). Aceasta ne îndrumă să intervenim neapărat cu un program corecțional, deoarece în urma studiului literaturii de specialitate, am dedus că jocul didactico-corecțional este o metodă eficientă în dezvoltarea acuității vizuale

După investigațiile medicului oftalmolog, și tratamentul indicat copiilor, se trece la următoarea etapă de tratament, care se numește *pleoptica*, cu includerea jocurilor didactice-corecționale. Scopul pleopticii constă în ameliorarea acuității vizuale la ochiul ambliop, în ochelarii cu ocluzie. Este un ansamblu de metode pentru tratarea ambliopiei, se efectuează la orice vârstă. În timpul pleopticii toate eforturile se măresc asupra ochiului cu vedere mai slabă și se îmbunătățește intensitatea vederii acestui ochi. Se petrec jocuri cu mergele, mozaica, trafaret, colorarea detaliilor mici, broderie, șnuruire.

Următoarea etapă în tratamentul copiilor o constituie *ortoptica* care are drept scop reeducarea vederii binoculare, dezvoltarea AV la ambii ochi, micșorarea unghiului de deviere. Se realizează în ochelari fără ocluzie, de la vârsta de 4 ani. În timpul ortopticii jocurile și exercițiile duc la formarea vederii concomitente. Se realizează jocuri cu două puncte negre pe geam, puzzle, constructor, conturarea obiectelor, lucru cu foarfecele, conturare prin hârtie de calc.

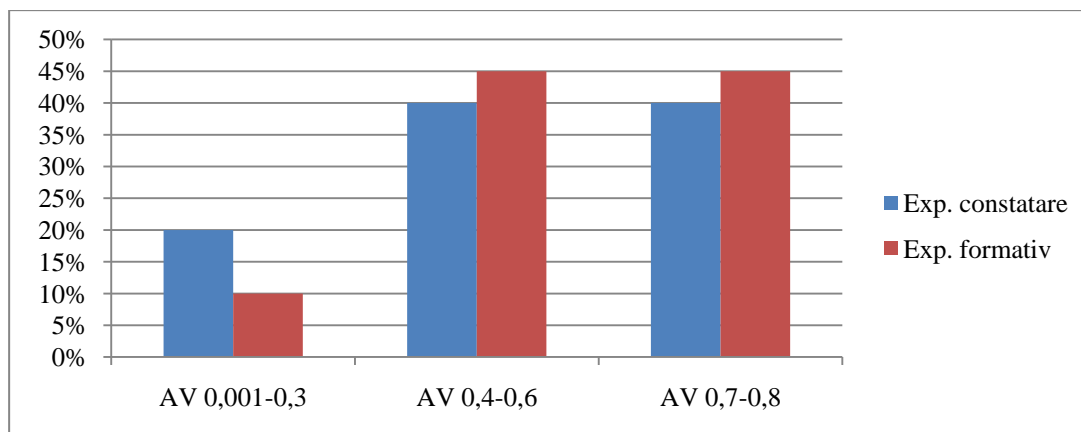
A treia etapă o constituie *steroptica*. Se realizează în ochelari la copii de 6-7 ani pentru a dezvolta vederea binoculară. Se folosește mozaica, binoclul, jocul constructor, biliardul etc.

Programul corecțional de remediere a văzului pentru copiii preșcolari cu ambliopie a fost realizat pe o perioadă de 5 luni în care au fost incluse jocuri didactice corecționale pentru îmbunătățirea funcțiilor globului ocular: funcția de urmărire a obiectelor, fixarea văzului, percepție a formei și culorii etc.

Rezultatele experimentului de control pot fi analizate în figura 2.

Comparând rezultatele obținute, observăm că, în experimentul de constatare și experimentul formativ, subiecții au indicii cantitativi diferiți: 20 % din copii cu gradul profund al AV au progresat și în experimentul de control - 10 % de copii au nevoie de o continuitate a programului dat. La 40 % din copii cu AV de grad mediu stabilit în experimentul de constatare, au obținut rezultate bune 45 % de copii, în urma realizării acestui program. 40% din subiecții din

experimentul de constatare au avut gradul AV lejer, iar la finele experimentului formativ, s-a constatat o ameliorare a vederii la 45% din subiecții cercetării.

Figura 2. Rezultatele experimentului de control.

Astfel, putem confirma ipoteza noastră precum, corecția văzului copiilor de 5-6 ani cu deficiențe de vază va spori dacă: nucleul programului corecțional îl va constitui jocul didactic; jocurile didactice vor fi organizate sistematic și vor fi variate; monitorizarea și desfășurarea jocurilor didactice se va axa pe principii individualizate și diferențiate.

Concluzii. Deci, putem concluziona că anume prin jocuri didactico-corecționale copiii pot antrena abilitățile vizuale necesare pentru explorarea lumii înconjurătoare. Rezultate obținute în cercetare pot fi prezentate educatorilor și profesorilor privind specificul dezvoltării văzului prin valorificarea jocului corecțional la copiii cu vederea slabă. Rezultate obținute pot fi prezentate pentru elaborarea în continuare a programelor recuperativ – compensatorii.

BIBLIOGRAFIE

1. BODORIN, C.; VÎRLAN, M.; MAXIMCIUC, V.; CIUBOTARU, N. Psihopedagogie specială. Chișinău: Moldinclud, 2011.
2. NEGURĂ, I.; LOSÎI, E. Psihologia generală. Chișinău: Moldinclud, 2011.
3. VERZA, E. Psihopedagogie specială. București, 1998.
4. GHERGUȚ, A. Sinteze de psihopedagogie specială. Iași: Polirom, 2005.
5. ЗЕМЦОВА, М. И. Особенности познавательной деятельности слепых. Ленинград, 1999. 250 с.
6. ЗЕМЦОВА, М. И. Учителю о детях с нарушением зрения. М., 2003. 320 с.
7. ЗОТОВ, А. И. Актуальные вопросы изучения личности слепых и слабовидящих детей. М., 2007. 340 с.
8. СОЛНЦЕВА, Л. И. Развитие компенсаторных процессов у слепых детей дошкольного возраста. М., 2005. 352 с.
9. НАЗАРОВА, Н. М. Закономерности развития интеграции как социального и педагогического феномена. Компенсирующее обучение: опыт, проблемы, перспективы. Ч. 1. М., 2006.